

نقش و جایگاه مادر در تربیت فرزندان

تهیه و گردآوری: خانمها ندامر جانی و آرزو رضوان

تنظیم و طراحی: لعلیا محمدجل

مدیریت مرکز مشاوره مبتنی بر سبک زندگی اسلامی ایرانی اردیبهشت ۱۴۰۴

خانه و خانواده نخستین محیطی است که انسان را تحت تأثیر فضا و روابط و مناسبات خود قرار می دهد . همه چیز این محیط و بخصوص عوامل انسانی آن بسیار تأثیرگذار است و تأثیرپذیری کودک و روابط عاطفی درون خانواده بر آن می افزاید سالهای نخست تربیت بسیار اهمیت دارد زیرا در این سالهاست که ساختار جسمانی ، عاطفی ، اخلاقی و عقلانی شکل می گیرد کودک در خانواده چشم به جهان می گشاید و عادات و اخلاق خود را از خانواده فرامی گیرد ، و روابط انسانی و عاطفی را در آنجا می آموزد . پدر و مادر به کفالت کودک قیام می کنند و به تربیت او اهتمام می ورزند و کودک به سبب میل به تقلیدش ، از پدر و مادر تقلید می کند و بشدت تحت تأثیر اموری قرار می گیرد که او را احاطه کرده است رشد جسمانی کودک تحت تأثیر محیط خانوادگی و مسائل مختلف زندگی خانوادگی است . فقر و غنا ، فراوانی امکانات مناسب یا فقدان آنها ، از جمله هوای آزادآفتاب ، روشنایی و نور کافی ، پاکیزگی و نظافت ، استراحت کافی ، غذای سالم و بهداشتی ، امکانات مقاومت در برابر بیماریها و وسایل پیشگیری ، و درمان بیماریها همگی در رشد جسمانی کودک مؤثر است . کودک از تمام گرایشها و محرکهای درون خانواده تأثیر می پذیرد و رفتار او به تبع رفتار خانواده شکل می گیرد(دلشادتهرانی، ۴۸، ۱۳۸۲)

اسلام به عنوان یک مکتب انسان ساز، بیشترین عنایت را به تکریم، تنزیه و تعالی خانواده دارد و این نهاد مقدس را کانون تربیت و مهد مودت و رحمت می شمارد و سعادت و شقاوت جامعه انسانی را منوط به صلاح و فساد این بنامی داند و هدف از تشکیل خانواده را تأمین نیازهای مادی، عاطفی و معنوی انسان از جمله دستیابی به سکون و آرامش برمی شمارد. خانواده بنیادی ترین نهاد در جامعه ی انسانی است که وظیفه ی تربیت و سازندگی افراد و انسان ها را بر عهده دارد و اگر افراد نتوانند خانواده ها را تحکیم بخشند و افرادی با ایمان در آن پرورش دهند نمی توانند جامعه ای ایده آل برای نسل آینده بسازند و از فرهنگ ایمانی خود به جامانده و به اهداف متعالی خود نمی رسند(حسن زاده، ۱۳۹۳) بنابراین در جستار حاضر نویسنده بر آنست یاروش تحلیلی اسنادی و استفاده از روش کتابخانه ای به تبیین ویژگی های مادر در تربیت فرزندان با اخلاق و تربیت اسلامی بپردازد.

تربیت در خانواده

امر تربیت فرزندان وجود دارد که والدین برتر به آن ها توجه کرده و در تربیت فرزندان وجود دارد که سرنوشت ساز را مدنظر قرار می دهند . توجه به این نکته از اساسی ترین حقوق فرزند بر عهده پدر و مادر می باشد . انتخاب پدر یا مادر صالح ، غذایی که طفل خورنده می شود ، شرائط و رفتار مادر در دوران بارداری ، نامگذاری کودک ، چگونگی تاءمین نیازهای جسمی و روحی ، توجه به شخصیت فرزند ، عقیقه ، صدقه ، دعا و نفرین والدین ، نحوه گزینش دوستان ، شیوه تشویق و تنبیه و ده ها عامل دیگر از جمله مسائلی هستند که در حالات، ویژگی های شخصیتی ، خلق و خوی و خصلت های آینده کودک تاءثیر دارد و انتخاب های وی را در مسیر زندگی رقم می زند . به همین جهت در سیره اهل بیت علیهم السلام به این حقوق فرزندان اهمیت بیشتری داده شده است(پاک نیا، ۱۳۸۲ ،) ۲۵ امام خمینی(ره) می فرماید: مربی انسان زن است و سعادت و شقاوت کشورها وابسته به وجود زن است زن باتربیت مهم خودانسان درست می کند و باتربیت صحیح، کشور را آباد می کند و زن مبدأ همه سعادت ها باید باشد(عمادزاده، ۱۳۸۲)

یکی از روش های دستیابی به اهداف تربیتی، روش های تربیتی به کار رفته توسط والدین(تربیت غیررسمی) است و پدر و مادر میتوانند در به کارگیری این روش ها خلاقیت داشته باشند(عظمت مدارفرد و بدخشان، ، ۱۳۹۰، ۴۳)از نظر صاحب نظران، خانواده اولین و مهمترین محیطی است که فرد در آن از کیفیت روابط انسانی آگاهی پیدا میکند .بر اساس تحقیقات روانشناسان و جامعه شناسان، تجارب سالهای اوان کودکی که معمولاً در خانواده حاصل میشود، سازنده شخصیت و زیربنای رفتارهای بعدی فرد است(احدی و بنی جمال، ۱۳۷۶) خانواده اولین محیط تعلیم و تربیت و رشد فضایل اخلاقی کودک است و سنگ بنای اخلاق در آنجا نهاده می شود که در آن نقش مادر از دیگران پررنگ تراست اونقش بیشتری در بهداشت و سلامت روان و رشد و تربیت

کودک دارد چرا که نخستین رابطه مستقیم کودک با مادر است بنابراین وظیفه مادر در برابر کودک بیشتر و سنگین تر است (قاسمی، ۱۳۸۲) امام خمینی (ره) در برابر نقش مادر در تربیت فرزند فرمودند: دامن مادر بزرگترین مدرسه‌های است که بچه در آنجا تربیت میشود. آنچه که بچه از مادر می‌شنود غیر از آن چیزی است که از معلم می‌شنود. بچه از مادر بهتر می‌شنود تا از معلم. در دامن مادر بهتر تربیت میشود تا در جوار پدر؛ تا در جوار معلم، این یک وظیفه انسانی است، یک وظیفه الهی است، یک امر شریف است؛ انسان درست کردن است.

شرایط تربیتی خانواده به عنوان اولین عامل تربیت، زمانی قادر به ایفای نقش خود خواهد بود که حداقل برخی از ویژگیهای زیر در آن مشاهده شود:

- ۱- باور اعتقاد قلبی والدین به این امر که فرزند امانتی الهی است و آنان امانتدار پروردگار متعال هستند.
- ۲- باور و اعتقاد قلبی والدین بر مؤثر بودن نقش آنها در تربیت فرزند و اینکه آنان، اولین مربیان فرزند هستند
- ۳- والدین از نظر شناختی به نیازها و مقتضیات سنی فرزندان آگاه باشند و در شیوه‌های ارتباطی خود این ویژگیها را مد نظر قرار دهند.
- ۴- والدین از نظر وحدت نظر و عمل به نقطه مشترکی دست یابند و علی رغم اختلاف رویکردها و کارکردها، تلاش خود را برای همفکری و هماهنگی با یکدیگر به کار گیرند.
- ۵- والدین از نظر ارزشهای اخلاقی، پایبند به موازین عالی باشند، و نیز توانایی انتقال آنها را به فرزندان داشته باشند.
- ۶- والدین از نظر ارتباطی، رابطه‌ای صحیح و قابل قبولی که متکی بر اعتماد متقابل است، با فرزندان نشان برقرار کنند
- ۷- خانه به خوابگاه تبدیل نشود، بلکه محلی برای برقراری توسعه و تعمیق ارتباط‌های درون خانواده باشد.
- ۸- والدین از شیوه‌های تربیت، به گونه‌ای علمی شناخت حاصل کنند و بدین وسیله بر اعتماد به نفس خویش بیفزایند (شرفی، ۱۳۷۹، ۳۱)

پیامبر اکرم (ص) می فرماید: السَّعِيدُ مَنْ سَدَفَى بطنِ أُمِّهِ وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقَى فِي بطنِ أُمِّهِ (نهج الفصاحه)، ۵۳۰ که طبق سخن ایشان دل مادر زمینه ساز سعادت یا شقاوت کودک است همانگونه که خداوند فرموده است (قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۱) و در آیه ۶ تحریم نیز می فرماید (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ) که دستور می دهد مواظب خود و فرزندان خویش باشید. پیامبر (ص) می فرماید: کودکان را دوست بدارید و آنها را مورد لطف و رحمت قرار دهید (کلینی، ۴۴۹ / ۱۱)

یگانگی گفتار و عمل مادر

والدین در انتقال ارزشها نقش الگو را بر عهده دارند. کودک با رفتار کردن شبیه والدینش، مهر و محبت آنها را حفظ و از تنبیه و سرزنش آنها پرهیز میکند. والدین آنگاه در تربیت دینی توفیق مییابند که خود به آنچه میگویند عامل باشند (شاکری نیا، ۱۳۸۳، ۱۶۳). خانواده اساس صحت اخلاقی فرد را بنیانگذاری میکند و ارزشهای اخلاقی را در او نهادینه میسازد (حجتی، ۱۳۸۵، ۳۸). به نظر روان شناسان سال های اولیه کودکی در رشد و شخصیت و آینده او نقش بسزایی دارد بیشتر شناخت های کودک از خود و اطرافیان و محیط نیز در این دوران شکل می گیرد میزان سلامت جسمانی و روانی کودک بسته به ارتباطی است که خانواده باوی دارد و اینکه تاچه حد تلاش می کنند نیازهای او را برآورده سازند کودکانی که در این سال ها از نظر عاطفی و امنیتی در خانواده تامین نمی شوند به انواع سختی ها دچار می گردند مشکل این کودکان بیشتر ناشی از بی اعتمادی، دروغ گویی ها و حرف شنیدن های ساده آغاز می شود و با توجه به وضع نابسامان خانواده به بزهکاری ها و جنایت های دوران بزرگسالی می انجامد (شعاری نژاد، ۱۳۸۲). چشمان ظریف کودک، همانند یک دوربین حساس فیلمبرداری از همه حرکات و رفتار والدین فیلمبرداری می کند و از رفتار خوب باید آنان تقلید می نماید کودک همه چیز را در خانه و از پدر و مادر یاد می گیرد از لبخندها و زمزمه ها و نوازش های مادر، درس خوشبینی و اعتماد و

اظهار محبت می آموزد. والدین در صورتی می توانند فرزندان خویش را با تربیت های اسلامی و مقید به ضوابط شرعی پرورش دهند که خودشان نیز در محیط خانواده و در حضور فرزندان به انجام وظایف دینی و رعایت اخلاق نیک اسلامی ملتزم بوده و از ارتکاب گناه خودداری کنند (امینی، ۱۳۸۷، ۳۹۶) امام خمینی (ره) فرمودند: انبیا آمده اند که انسان درست کنند، انبیا مأمورند که افراد را افرادی که بشر هستند و از همین با حیوانات فرق ندارند آمده اند که اینها را انسان کنند؛ تزکیه کنند، مزگی کنند؛ پاکیزه کنند. شغل انبیا همین است و باید شغل مادرها همین باشد نسبت به بچه هایی که در دامنشان هست. بچه ها را از آن اول که در دامنشان هست تزکیه کنند. آنها با اخلاق خوب، با اعمال خوب در آنجا بچه ها بهتر تربیت می شوند. در دامن مادر، بچه ها بهتر تربیت می شوند تا در پیش استاد آن علاقه ای که بچه به مادر دارد به هیچ کس ندارد. و آن چیزی که در بچگی از مادر می شنود یا می بیند، آن نقش می بندد در قلبش؛ و تا آخر همراهش هست. مادرها باید توجه به این معنا بکنند که این بچه ها را خوب تربیت کنند، مزگی تربیت کنند؛ یک مدرسه علمی ایمانی باشد دامن هایشان، و این یک مطلب بسیار بزرگی است که از مادرها می آید. و از کس دیگر نمی آید. آنقدری که بچه از مادر چیز می شنود از پدر نمی شنود. آنقدری که اخلاق مادر تأثیر دارد در بچه کوچولوی نارس و به او منتقل می شود از دیگران نمی شود، مادرها مبدأ خیراتند و اگر خدای خواسته مادری باشد که بچه را بد تربیت کند، مبدأ شرورند اگر پدر و مادر خود دروغ بگویند نمی توانند کودک را با دعوت زبانی به راست گفتن پرورش دهند هر یک از پدر و مادر برای کودک الگویی هستند که از رفتارشان پیروی می کنند چنانچه همه آنان در رفتار و گفتار هماهنگ باشند کودک بدون تردید و حیرت از آنان پیروی می کند اما اگر در بین رفتار الگوها تعارض وجود داشته باشد کودک مردد و نگران میشود چون نمی داند از کدام یک از آنها پیروی کند (امینی، ۱۳۸۷، ۴۰۰)

مهر و محبت مادر

خانواده دارای سه رکن فیزیکی، عاطفی و معنوی است. رکن فیزیکی خانواده را وجود همسران و رکن عاطفی آن را محبت و گذشت تشکیل می دهد. ارکان فیزیکی، بدنه و اسکلت خانواده را تشکیل میدهند و ارکان عاطفی، روح و جان خانواده اند. اگر خانواده‌ای از دو نعمت محبت و گذشت محروم شود، همانند کالبد بدون روح خواهد بود که هیچ خوشبختی و موفقیتی در این خانواده وجود نخواهد داشت؛ زیرا سعادت و خوشبختی در زندگی خانوادگی سالم و موفق یافت میشود؛ جایی که محبت و عاطفه، انسان را از محبت‌های بی پایه و سطحی بی نیاز میکند و با تلاش دو انسان امیدوار و بانشاط، محیطی سرشار از دوستی و احساس مسئولیت فراهم میشود. امروزه روشن شده است که عمده ترین فقر بشریت در جامعه ماشینی و صنعتی در جهان معاصر، فقر فرهنگی و عاطفی است و مهم ترین مشکل کودکان و نوجوانان امروزی در خانواده ها کمبود عشق و عاطفه و محبت است همان طوری که انسان نیاز به آب و غذا دارد نیاز به محبت هم دارد بلکه نیازهای عاطفی و معنوی او به مراتب بیشتر از نیازهای جسمانی اوست. عمده ترین دلیل ناسازگاری فرزندان در خانواده ها، عامل بسیاری از ناهنجاری ها مانند فرار از خانه و امثال آن، ریشه در کمبود عاطفه و محبت دارد. فقر عاطفی موجب می شود شخصیت انسان در نزد خود حقیر و پست باشد و کرامت و عزت خود را از دست بدهد و چنین انسانی آبرو و عزت خود را بر باد رفته پنداشته و به هر کاری دست می زند. (پاک نیا، ۱۳۸۲، ۴۰، از) مهم ترین ناهنجاری های خانوادگی در آخرالزمان ایجادگسست شدیدعاطفی بین اعضای خانواده و ازهم گسیختگی خانواده هاست امام صادق(ع) فرمودند: در آخرالزمان خواهی دید که پدران و مادران از فرزندان خود بدشدت ناراضی اند و عاق والدین شدن رواج یافته است (کلینی، ۴۱ / ۸)

کودک در محیط گرم محبت، اظهار محبت را از پدر و مادر یاد می گیرد، خوش قلب، خیرخواه و انسان دوست بار می آید چون طعم شیرین محبت را چشیده در فردای زندگی حاضر است این عمل رانسبت به دیگران انجام دهد چنین انسانی وقتی بزرگ شد همین اظهار محبت را نسبت به همسر، فرزندان و دوستان و معاشین خود انجام می دهد (امینی، ۱۳۸۷، ۴۹۲) فرزندی که از عقده حقارت و فقر عاطفی رنج می برند و برای خود هیچ گونه ارزشی قائل نیستند، نمی توانند افرادی مورد اعتماد باشند و مسئولیتی را در جامعه عهده دار شوند. سایر افراد جامعه نیز از شر این افراد در امان نخواهند بود. اما اگر والدین بتوانند با محبت، احترام، ارتباط صمیمانه، کرامت نفس را در نوجوانان تقویت کنند، آنان در آینده انسان هایی سالم و دوست داشتنی خواهند بود و وجود خود را با گناه و معصیت آلوده نخواهند کرد (پاک نیا، ۱۳۸۲، ۴۱) اظهار محبت کودک را از ابتلا به عقده ی نفسانی و احساس کمبود حقارت مصون میدارد برعکس کودکی که از محبت های گرم پدر و مادر محروم بوده و در نفس خویش احساس محرومیت می کند (امینی، ۱۳۸۷، ۴۹۲)

در دنیای امروزی که با پیشرفت های تکنولوژی و انفجار اطلاعات از طریق توسعه وسایل ارتباطی از جمله ماهواره، اینترنت، شبکه های اجتماعی مجازی و غیره که در موارد بسیاری برای نشانه گرفتن هویت و اعتقادات جوانان و نوجوانان راه اندازی شده اند؛ و نیز با کمرنگ شدن روابط صمیمی والدین و فرزندان، قرار گرفتن بنیان خانواده در مسیر تهاجم فرهنگی، دور شدن والدین و بعضا توجه نداشتن والدین به تربیت فرزندان بر طبق سیره تربیتی امامان، همراه است (کیان، ۱۳۹۴، ۹) عدم توجه والدین به سالم سازی محیط روانی و عاطفی کودکان و نوجوانان و فقدان روابط مناسب، در بیشتر موارد آنان را با کمبودهای عاطفی، انگیزشی و مشکلات روانی روبرو می سازد (شاملو، ۱۳۸۶، ۹۴) ارزش خانواده بیش از هرچیز برپایه مودت و دوستی بین اعضای آن دو استوار است اعضای که انجام حقوق مقابل، آنان را در کنار یکدیگر نگاه داشته است و اگر این جریان براساس دوستی و تفاهم و برکنار از منیت ها ادامه یابد به کمال انسانی موردنظر خواهد انجامید (بهشتی، ۱۳۸۵، ۱۵)

در صورتی که کودک در سال های نخست والدینش را از دست بدهد به عدم رشد اجتماعی دچار می شود و تحقیقات نشان می دهد نوجوانانی که دارای روابط خانوادگی گرم می باشند در مقابل تنیدگی زادچهار مشکل کمتری نسبت به نوجوانانی که فاقد این حمایت هستند می شوند (چاووشی فر، ۱۳۷۹) کودک، نخستین درس محبت و دوستی، و بغض و دشمنی را در خانه فرا می گیرد. محیطی سالم و پر از آرامش و عاطفه و دوستی بهترین بستر برای رشد عواطف و کمالات انسانی کودک است، در چنین محیطی، کودک احساس آرامش و امنیت می کند و خصلت های انسانی در او شکوفا می شود. خدای سبحان خانواده را کانون آرامش و دوستی معرفی می کند، چنانکه می فرماید: محبت عاملی مهم در سلامت روحی و اعتدال روانی انسان است. استواری شخصیت و سلامت رفتار آدمی تا اندازه ای زیاد به محبتی بستگی دارد که در زندگی می بیند. محیط خانوادگی آکنده از محبت، سبب تلطیف عواطف و رشد فضایل در افراد می شود؛ و کسانی که در محیطی با محبت پرورش می یابند، به ارجمندی می رسند و می آموزند دیگران را دوست بدارند و در اجتماع رفتاری انسانی داشته باشند. با گرمای محبت است که زندگی معنایی یابد و استعداد های انسان شعله می کشد و انگیزه تلاش و خلاقیت فراهم می شود. از محبت جذبه ها گردد بلند ارج می گیرد از نا ارجمندی محبت زندگی ماتم همه کار و بارش زشت و نامحکم همه عشق صیقل می زند فرهنگ را جوهر آینه بخشد سنگ را اهل دل را سینه سینا دهد با هنرمندان ید بیضا دهدا همیت روش محبت در تربیت از این روست که محبت اطاعت آور است و سبب همسانی و همراهی می شود میان محبت و اطاعت رابطه معیت وجود دارد؛ با ظهور محبت، اطاعت و هم رنگی پیدا می شود و محب به محبوب تاءسی می کند (دلشاد تهرانی، ۱۳۸۲، ۹۸)

امام خمینی(ره) می‌فرمایند: یک مادر ممکن است که بچه را تربیت کند و خوب تربیت کند، و آن یک بچه یک امت را نجات بدهد و ممکن است که بد تربیت کند و موجب هلاکت یک امت بشود. معالاف در این طول سلطنت، اینها کوشش کردند که مادرها را از بچه‌ها جدا کنند. به مادرها تزریق کردند که بچه‌داری چیزی نیست، شما توی ادارات بروید. جدا کردند این بچه‌های معصوم را که باید تربیت بشوند از دامنهای مادر و بردند در پرورشگاهها و جاهای دیگر و اشخاص اجنبی، اشخاص غیر رحیم، آنها را تربیت میکردند، تربیت فاسد. بچه‌های که از مادرش جدا شد پیش هر که باشد عقده پیدا میکند، عقده که پیدا کرد، مبدأ بسیاری از مفاسد میشود. بسیاری از این قتلهایی که واقع میشود روی عقده‌هایی است که پیدا میشود ۱ لازمه توفیق در تربیت عاطفی، پرورش قلب و دلی مهربان است، زیرا قلب خاستگاه کلام و رفتار آدمی است. به این منظور باید قلبی را تربیت کرد که محبت عالم هستی را در خود جای دهد، نه فقط محبت خانواده اش را. آنچه در قلب و درون آدمی می‌گذرد، همیشه برای دیگران قابل درک و دریافت نیست، برای حصول اطمینان از این جهت، ضروری است آدمی محبت خویش را به دیگران به ویژه همسر و فرزندانش، ابراز و اظهار کند. برقراری مناسبات عاطفی با دیگران به دو شیوه مستقیم و غیر مستقیم انجام می‌گیرد. در شیوه مستقیم، از عبارات و واژه‌های مطلوب بهره گرفته می‌شود، در شیوه غیر مستقیم با عواملی همچون احساس مسؤ‌ولیت، حس تعاون(مشارکت) مصلحت‌اندیشی، شخصیت‌دادن و نظایر آنها مواجهیم. در تربیت عاطفی، تلاش اصلی باید بر این موضوع متمرکز شود که با طرف مقابل(شاگرد، فرزند) فصل مشترک‌هایی پیدا کرد و از آن‌ها برای اثبات عواطف و صمیمیت بهره جست فصل مشترک‌های عاطفی، زمینه‌ای برای نفوذ در اعماق شخصیت طرف مقابل است تا از این طریق بتوان دست به کار تحولات روحی و ذهنی مناسب شد و او را از مرز انسان موجود به انسان مطلوب، تعالی بخشید(شرفی، ۱۳۷۹، ۵۷)

نتیجه گیری

انسان زمانی از لحاظ روحی و عاطفی، صحیح و سالم و کامل بار خواهد آمد که در خانواده بار بیاید و در خانواده تربیت شود. اگر محیط زندگی آرام و مناسبی در خانواده حکمفرما باشد، میتوان خاطر جمع شد که فرزندان از لحاظ ساختار عاطفی و روانی سالم هستند اگر نسلها بخواهند فرآوردههای ذهنی و فکری خود را به نسلهای بعدی منتقل کنند و جامعه از گذشته خودش بخواهد سود ببرد، این فقط با خانواده ممکن است در محیط خانواده است که اول بار همهی هویت و شخصیت یک انسان بر اساس فرهنگ آن جامعه شکل میگیرد و این پدر و مادرند که به طور غیرمستقیم و بدون اینکه خود آنها تصنعی به کار ببرند، به طور طبیعی محتوای ذهن و فکر و عمل و معلومات و اعتقادات و مقدسات و اینها را به نسل بعدی منتقل میکنند. درسند تحول بنیادین به ارتقای نقش خانواده به عنوان الگوی تربیت اشاره شده است و تاکید بر روی پیوند خانواده و مدرسه دارد. در یکی از گزاره های ارزشی سند تحول بنیادین به ارتقای جایگاه و نقش تربیتی خانواده و مشارکت اثربخش آن بانظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی اشاره شده است و ازهدف های کلان دراین سند به ارتقای نقش نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و خانواده در رشد و تعالی کشور و همچنین افزایش مشارکت و اثربخشی همگانی بویژه خانواده در تعالی نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی مورد تأکید قرار گرفته است. اگر مادر با مهر و محبت با فرزندان رفتار کنند فرزندان دچار عقده های روحی و روانی نمی شوند و در آینده خود نیز فردی متعادل و با روحیات و خلیقات مناسب وارد جامعه می شوند. ولی اگر با بی مهری پدر و مادر خود روبرو شوند به تربیت آنها خدشه وارد می شود و بسیاری از عقده ها و آسیب های اجتماعی نتیجه بی توجهی والدین نسبت به فرزندان است و مادری در امر تربیت فرزند موفق است که هر آنچه را می گوید خود عمل کند اگر به دخترش دستور به پوشش دهد خود آن را انجام دهد تا اعتماد فرزندانش را بدست آورد و اگر به فرزندش دستور به رعایت اخلاق می کند خود آنرا انجام دهد تا ملکه ی ذهن فرزند شود.

منابع:

۱. القرآن الکریم
۲. امین، سیدمهدی (۱۳۸۹)، اخلاق اسلامی از دیدگاه قرآن و حدیث، قم: نشر بیان جوان
۳. بهشتی، ا. (۱۳۸۵) خانواده در قرآن، قم: موسسه بوستان کتاب
۴. پاک نیا، عبدالکریم (۱۳۸۲) حقوق متقابل والدین و فرزندان، قم کمال الملک
۵. چاووشی فر. جلال (۱۳۷۹) (بررسی مقایسه ای عوامل تنیدگی زاو رفتارهایی مقابله ای در نوجوانان بی سرپرست مراکز شبانه روزی بهزیستی و نوجوانان دارای والدین شهر تهران، پایان نامه ارشد دانشگاه تربیت مدرس
۶. حسن زاده، صالح (۱۳۹۳) (عوامل تحکیم خانواده در فرهنگ اسلامی، طرح پژوهشی دانشگاه علامه طباطبائی
۷. دلشاد تهرانی مصطفی (۱۳۸۲) (سیری در تربیت اسلامی مولف تهران: دریا
۸. شاکری نیا، ایرج (۱۳۸۳) (تربیت دینی با تأکید بر نقش مهم خانواده. مصباح، ۵۰.
۹. شاملو، سعید (۱۳۸۶) (بهداشت روانی، انتشارات رشد، چ ۱۹
۱۰. شرفی، محمدرضا (۱۳۷۹)، تربیت اسلامی با تأکید بر دیدگاه امام خمینی (ره)، تهران: نشر پنجره،
۱۱. شعاری نژاد، علی اکبر (۱۳۸۲) (روان شناسی رشد نوجوانی و جوانی، تهران: پیام نور
۱۲. عمادزاده، مصطفی (۱۳۸۲) (زن در توسعه و سیاست، پژوهش های زنان ش ۷
۱۳. قاسمی، سلیمان (۱۳۸۲) (آموزه های بهداشت و سلامت روان با توجه به سیره علمی و عملی پیامبر (ص) و امام علی (ع)، قم: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی

نقش و جایگاه مادر در تربیت فرزندان

مدیریت مرکز مشاوره مبتنی بر سبک زندگی اسلامی ایرانی اردیبه ۱۴۰۴